

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm

Diarenr. U2020/00129/GV

Datum:2020-06-12

Remissvar Validering- för kompetensförsörjning och livslångt lärande SOU 2019:69

Transportföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation inom transportnäringen, inklusive motor- och petroleumbranscherna samt säkerhetsbranschen. I våra nio förbund ingår drygt 9 700 medlemsföretag som tillsammans har cirka 221 000 anställda. Inom sakområdet kompetensförsörjning har Transportföretagen uppdraget att företräda branschen i utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor gentemot beslutsfattare, myndigheter och andra samhällsorgan och att verka för ändamålsenlig utbildning och kompetensförsörjning.

Transportföretagen har givits möjlighet att ge synpunkter på SOU 2019:69 och är till stor del positiv till valideringsdelegationens arbete. Validering är ett viktigt verktyg för att förbättra kompetensförsörjningen i transportnäringen. Att företagen i transportsektorn har tillgång till rätt kompetens vid rätt tillfälle är avgörande för att våra medlemsföretag ska kunna vara konkurrenskraftiga och för att kunna växa som företag. Validering ger också en möjlighet till större flexibilitet och rörlighet på arbetsmarknaden vilket välkomnas av Transportföretagen.

Det är viktigt att det tas ett helhetsgrepp kring valideringsfrågan och att vi framöver kan säkerställa att det finns tillräckligt med resurser i valideringssystemet och att validering kan spela en än viktigare roll i framtiden. Transportföretagen anser att det behövs fler svar på hur tillgången till validering, implementering av branschvalidering i formella utbildningssystemet och hur användandet av validering ska öka. Detta saknas i slutbetänkandet. Det behöver säkerställas att valideringssystemet finns tillgängligt för små och stora företag men även för den enskilda individen.

Validering genomförs av en mängd olika utförare inom respektive utbildningsform och i arbetslivet. Det är viktigt att det framtida systemet tillåter en stor flexibilitet, att det är effektivt och att det har stort resultatfokus. Förutsättningen för att valideringen ska bli framgångsrik är att det finns en nära och förtroendefull dialog mellan branscher och det offentliga utbildningssystemet. Det som krävs för framgångsrik validering är att valideringen på ett bra och smidigt sätt kopplas till eventuella kompletterande utbildningsinsatser.

Transportföretagen anser att branschvalidering behöver få ett större inflyttande i det formella utbildningssystemet. Idag sker validering främst mot kursinnehåll och inte mot en yrkesroll. Transportföretagen anser inte att Valideringsdelegationen, tydligt nog, lyfter in möjligheter med att använda branschvalideringar även i det formella utbildningssystemet. Valideringsdelegationen pratar snarare om två parallella system vilket är olyckligt. Validering mot kursinnehåll och betyg kan, enligt Transportföretagen sätt att se på det, vara viktigt i de sammanhang där individens mål är vidare studier.

Men sätt till Sveriges behov av kvalificerad arbetskraft och yrkesutbildningar borde branschvalideringar användas i större utsträckning.

Kapitel 6 Generell reglering av validering – definition och återkoppling till SeQF

6.5 Förslag och bedömning

En ny definition av validering 6.5.1

Förslag: Validering ska definieras som en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats

- Transportföretagen tillstyrker förslaget.

6.5.2 Definitionen ska finnas kvar i skollagen

Förslag: Definition av validering ska även fortsättningsvis finnas kvar i skollagen. 20 kap 42§ och 21 kap. 21 § skollagen ska därför ändras så att de anger att validering ska definieras som en strukturerad process som innehåller fördjupad kartläggning, bedömning och ett erkännande av kunnande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats

- Ansvar för validering är i hög grad decentraliserat och validering utförs av många olika aktörer. Begreppet definieras på olika sätt beroende på var och av vem valideringen genomförs. Vi anser i likhet med Valideringsdelegationen att en gemensam, övergripande definition av begreppet validering är en viktig institutionell förutsättning för att etablera ett sammanhållet system för validering.
- Transportföretagen anser det är viktigt att validering blir en skyldighet för huvudmännen att erbjuda elever i kommunal vuxenutbildning, inte som i dagens skrivning, att elever kan få sina kunskaper och sin kompetens validerade.
- Transportföretagen anser dessutom att det bör stå att huvudmännen ska erbjuda branschvalidering för de yrkesroller som det finns framtagna modeller för och som är erkända av branschen.
- Transportföretagen tillstyrker också att definitionen av validering ska finnas kvar i skollagen.

6.5.3 En ny förordning med generella bestämmelser om validering

Förslag: En förordning med generella bestämmelser om validering ska införas, den så kallade valideringsförordningen.

- Transportföretagen delar Valideringsdelegationens bedömning att en förordning med generella bestämmelser om vad validering innebär och att begreppet validering används på ett enhetligt sätt i olika sammanhang. Transportföretagen tillstyrker därför att det i valideringsförordningen finns en hänvisning till skollagens definition av validering. Vi delar också bedömningen att det är viktigt att en sådan förordning inte utesluter att det inom vissa områden kan komma att behövas mer detaljerade bestämmelser om validering för att underlätta för utförare och andra aktörer. Sådana bestämmelser får ske i form av rekommendationer eller i föreskrifter med stöd i bemyndiganden som givits i annan författning.

Värdet av en validering bygger på att individer, arbetsgivare och utbildningsanordnare kan lita på att valideringen har genomförts med kvalitet och mot relevanta kompetens- eller kunskapskrav. En nationellt fastställd kompetensstandard inom utbildningssektorn och/eller i arbetslivet är en grundläggande förutsättning för att uppnå likvärdighet i valideringen oavsett var i landet valideringen genomförs.

- Transportföretagen ställer sig positivt till delegationens förslag på en fastställd och relevant kompetensstandard som individens kunskaper kan bedömas emot. Dock anser Transportföretagen att det måste framgå tydligt att det är branschen som fastställer kompetenskraven – och inte aktörer inom utbildningssektorn – mot en viss yrkesroll.
- Transportföretagen anser att värdet av ett valideringsintyg är beroende av att individens kunskaper har bekräftats av en aktör med mandat från berörd bransch. Det räcker inte, som Valideringsdelegationen framför, att ” Den som utför validering behöver ha ett tydligt mandat från relevant huvudman inom utbildningssektorn eller från branschens företrädare...”. En huvudman inom utbildningssektorn kan visserligen bli ackrediterad av branschen att utföra branschvalideringar men det kan inte vara så att en huvudman ska ha en generell rätt att godkänna valideringar. Då blir det snarare en validering på kursinnehållet än på de kvalifikationskrav som ställs på yrkesrollen för att bli anställningsbar.

Olika branscher har olika behov och förutsättningar. Ett flertal branscher har tagit fram och byggt upp olika valideringsmodeller för olika syften. För vissa branscher kan det vara rimligt att en huvudman genomför valideringar mot kursinnehåll och betyg tex för vidare studier. Det är därför av yttersta vikt att huvudman och bransch har ett tätt samarbete. Är validering mot en yrkesroll rekommenderar Transportföretagen att branschvalidering i första hand skall användas.

6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolans och yrkeshögskolan

- Transportföretagen tillstyrker valideringsdelegationens förslag att begreppet validering behöver införas i bestämmelser om behörighet och tillgodoräknande grundat på reell kompetens. Kunskaper införskaffade genom reell kompetens skall bedömas likvärdig som formell kompetens där det är uppenbart att individen har likvärdiga kunskaper.

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

- Transportföretagen delar Valideringsdelegationens bedömning att det är rimligt att respektive ansvarig myndighet tar fram, eller uppdaterar, riktlinjer för validering som är specifik för berörd verksamhet och som utgår från valideringsförordningen och relevant regelverk inom området.

6.5.6 UKÄ och UHR ska ta fram rekommendationer för validering

- Transportföretagen tillstyrker förslaget att Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att i samverkan med Universitets- och högskolerådet leda arbetet med att ta fram rekommendationer för lärosätenas arbete med validering.

Utöver att uppdraget bör genomföras i nära dialog med relevanta arbetsgrupper inom Sveriges universitets- och högskoleförbund och med stöd av referensgrupper med företrädare för såväl akademi som studieadministrativa frågor, anser Transportföretagen att det är viktigt att uppdraget, där det är relevant, också genomförs i dialog med arbetslivet.

7 Organisering- samverkan, samordning och styrning

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör tas fram. Strategiarbetet bör drivas gemensamt av berörda departement med en bred medverkan från arbetslivets organisationer, skolhuvudmännen, regioner och andra berörda aktörer. Strategin bör beslutas i form av en överenskommelse mellan regeringen och arbetsmarknadens parter. Av strategin bör framgå hur arbetet med att genomföra strategin ska organiseras.

- Transportföretagen anser samsyn och ett aktivt arbete på en strategisk nivå för att nå förändringar på operativ nivå är en förutsättning för att lyckas med att implementera validering i våra utbildningssystem. Om systemet för validering framgångsrikt ska utvecklas för större likvärdighet, rättssäkerhet, ökad tillgång i landet med mera är en gemensam strategi tillsammans med uppdaterat regelverk/förordningar och utvecklade processer en viktig grundplåt.
- Valideringsdelegationen bedömer att strategiarbetet bör drivas gemensamt av berörda departement tillsammans med en bred medverkan från arbetslivets organisationer, skolhuvudmän, regioner och andra berörda aktörer. Transportföretagen vill understryka vikten av att arbetsgivare och branscher medverkar i arbetet med att ta fram strategin. Det är nödvändigt för att strategin ska få trovärdighet, genomslag och bidra till ökad validering som leder till stärkt kompetensförsörjning och livslångt lärande. Branschernas medverkan är avgörande för att säkra kopplingen mellan validering och anställningsbarhet. Denna strategi behöver lyfta hur tillgången på validering och hur användandet av validering ska öka. Det saknar vi i utredningen idag. Det behöver säkerställas att valideringssystemet finns tillgängligt även för små och stora företag men även för den enskilda individen.
- Transportföretagen delar Valideringsdelegationens bedömning om att en övergripande nationell strategi behöver tas fram.

7.5.2 Ett råd ska fortsätta följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete

Valideringsdelegationen föreslår att ett råd med en tillhörande kanslifunktion får ett uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på nationell och regional nivå.

- Valideringsdelegationen anser att stöd och främjande av validering så långt som möjligt bör ske inom respektive sektor, både i det formella utbildningssystemet och i arbetslivet. Att de personer som ger stöd för att genomföra validering bör ha kunskap om den verksamhet och det sammanhang där validering genomförs. Transportföretagen anser att det är en förutsättning för att säkerställa kompetensen och kvaliteten i valideringen. Med detta som bas kan det vara klokt att komplettera med en övergripande funktion som ansvarar för att följa, stödja och driva på för ett samordnat arbete med validering på nationell nivå, där dialog över olika utbildningssektorer och branschvalideringar m.m. är en viktig del.
- Ett nationellt sammanhållet system krävs för att bibehålla enhetlig struktur i den regionala samverkan om validering. För att främja utveckling och användande av validering och gemensam kunskapsuppbyggnad. Valideringsdelegationen föreslår att ett Valideringsråd införs. Om det inrättas är det avgörande att relevanta branschorganisationer finns representerade i rådet. Det är viktigt att säkerställa bredd i rådet, god kommunikation in och ut från Valideringsrådet för dess relevans, träffsäkerhet och effekt av arbetet. Utöver det ovan och för att Transportföretagen ska kunna ställa sig bakom ett inrättande av ett valideringsråd, finns åtminstone två aspekter som

behöver kommenteras. Dels handlar det om att ett framgångsrikt arbete förutsätter en tydlig och tidsbestämd målbild samt att det till rådet kopplas operativa resurser på relevant nivå. Och dels måste hänsyn tas till att det på arbetsmarknaden redan existerar strukturer som är besläktade med ett valideringsråd. Det gäller exempelvis Skolverket och Arbetsförmedlingen som bägge har ett kompetensförsörjningsuppdrag och därmed ett uppdrag som inkluderar validering. Denna situation måste på lämpligt sätt få genomslag i direktiven för ett eventuellt valideringsråd.

Uppdraget om kunskapsuppbyggnad genom gemensam kompetensutveckling av valideringsutförare, sprida information om validering, uppföljning och utvärdering och att identifiera behov av validering och initiera insatser är viktigt oavsett hur arbetet organiseras. Sverige behöver ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet både på nationell och regional nivå. Arbetet behöver utföras tvärgående och inte vara knutet till eller ägas av en enskild myndighet för att undvika intressekonflikter och att valideringsfrågan nedprioriteras till förmån för myndighets huvuduppdrag.

7.5.3 Kompetensförsörjning – en grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret

- Valideringsdelegationen beskriver att regionerna är på rätt väg när det gäller att etablera strukturer för validering, mobilisera relevanta aktörer i regionen och få igång ett gemensamt utvecklingsarbete. Regional samverkan om validering kan bidra till att tillgången till validering blir likvärdig mellan kommuner och att systemet för validering hålls ihop. Regionerna ska fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och där är validering en viktig del. Att regionerna får ett tydligare uppdrag kring kompetensförsörjning kan bidra till att stärka kompetensförsörjningsarbetet, bland annat genom att ökade möjligheter att ta till vara på den kompetens som finns bland anställda och arbetssökande i regionen genom validering. Att använda validering som ett verktyg för att stärka, utveckla och behålla kompetens i regionen är klokt.
- Det är viktigt att stärka den regionala infrastrukturen och öronmärka finansiering för detta. En fungerande validering är viktigt för yrkesverksamma som vill få en formell examen, yrkesväxlare och inte minst för nyarbetslösa med erfarenhet för att snabbt komma i arbete igen.
- En väl fungerande validering mot jobb eller för kompletterande utbildning är viktigt både för arbetsgivare i regionerna och för individer. Det är av största vikt att de insatser som görs för matchning mot jobb och för kompletterande utbildning görs för arbetsgivare både i privat och offentlig sektor. Det privata näringslivets kompetensbehov är stort och företagen som arbetsgivare är avgörande för den svenska välfärden. Transportföretagen ser en risk att det privata näringslivets kompetensbehov hamnar i skuggan för det offentliga arbetslivets behov. Näringslivets röst och kompetensbehov är central. Lika centralt är att de regionala strukturerna kring validering är effektiva och att det aktivt arbetas för att minimera administrationen.

Förhoppningsvis kan ett tydliggjort uppdrag enligt förslaget där uppföljning, utvärdering och redovisning av det regionala kompetensförsörjningsarbetet och kompetensbehovet på kort och lång sikt ingår, att möjliggöra bättre statistik även över det arbete som görs inom validering.

- Transportföretagen tillstyrker förslag att det regionala utvecklingsansvaret ska vara att fastställa mål och prioriteringar för regional kompetensförsörjning där validering ingår. Transportföretagen anser att det är viktigt att det framgår att validering ska ingå i det regionala utvecklingsansvaret. I regleringen anser Transportföretagen att validering till en viss yrkesroll och där branschmodeller finns som är erkända av branschen skall användas. Det är viktigt att lyfta fram branschvalidering i

det regionala ansvarsområdet annars finns det en risk att huvudmännen enbart erbjuder validering mot kurser. Validering mot kurser kan i vissa fall rekommenderas då målet är vidare studier.

- Transportföretagen tillstyrker även förslag på reglering i lag där uppföljning, utvärdering och årlig redovisning krävs.

7.5.4 Regioner ska kunna ansöka om medel för att etablera regionala strukturer för validering

Förslag: Regionerna ska enskilt eller gemensamt kunna ansöka om medel från Tillväxtverket för att bidra till att utveckla och etablera effektiva stödstrukturer för validering på regional nivå.

- Transportföretagen ser mycket positivt på valideringsdelegationens förslag där regioner enskilt eller gemensamt kan ansöka om medel från Tillväxtverket för att utveckla och etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå. En långsiktig finansiering är en grundförutsättning för att validering ska komma till stånd och för att strukturer för validering ska kunna utvecklas. En god samverkan behöver finnas på plats för att få till stånd implementering av strukturen för validering. Det är viktigt att regionerna kan söka stöd för implementering av dessa strukturer för validering, för att säkerställa tillgången på kvalitetssäkrad validering både för privatpersoner, arbetstagare men även för företag.

8 Finansiering för genomförande och utveckling

8.4.1 Utökade medel för kompetensförsörjning och livslångt lärande i nästa programperiod för socialfonden

I den kommande programperioden för europeiska socialfonden bör validering lyftas fram som ett verktyg såväl för kompetensförsörjning och livslångt lärande som för personer som står långt från arbetsmarknaden.

- Transportföretagen tillstyrker förslaget.

9. Kunskapsutveckling

Kompetensen kring och kunskapen om validering behöver stärkas. Det handlar dels om kompetensutveckling för de som genomför validering. Det handlar dels om att nå ut med information till de individer som skulle kunna bli validerade – att synliggöra möjligheterna, nå potentiella yrkesväxlare eller individer som har arbetslivserfarenhet men saknar formell utbildning. Det handlar om att informera arbetsgivare som vill kompetensutveckla sin personal på ett effektivt och ändamålsenligt sätt kan ha nytta av validering för att veta vilka utbildningsinsatser som är rätt att sätta in. I relation till arbetsgivare är det avgörande för anställningsbarheten att de intyg som ges ensamt eller tillsammans med kompletterande utbildning är accepterat av arbetsgivare och möter uppställda krav för anställning.

Valideringsdelegationen vill att Myh ska få ansvar för att samla in och redovisa statistik över antalet branschvalideringar som genomförs.

9.3.1 Medel bör tillföras för att säkerställa fortsatt finansiering av högskolekurser om validering

Förslag: Särskilda medel tillförs från och med 2020 för att finansiera högskolekurser om validering.

- Transportföretagen tillstyrker förslaget

9.3.2 Statistik över omfattningen av validering inom Komvux och högskolan bör förbättras

Bedömning: Statens skolverk bör fortsätta arbeta med att följa upp och redovisa kvalitetssäkrad statistik över omfattningen av validering inom kommunal vuxenutbildning.

Universitetskanslersämbetet bör, i väntan på införande av systemstöd, följa upp omfattningen av bedömning av reell kompetens via enkäter.

- God uppföljning och kvalitetssäkrad statistik utgör grunden för att kunna följa utvecklingen av omfattningen av genomförda valideringar och göra utvärderingar kring vilka effekter validering får.
- Transportföretagen delar Valideringsdelegationens bedömning att Skolverket bör fortsätta arbetet med att följa upp och redovisa kvalitetssäkrad statistik över omfattningen av validering inom kommunal vuxenutbildning.
- Del två av förslaget lyder ”UKÄ bör, i väntan på införande av systemstöd, följa upp omfattningen av bedömning av reell kompetens via enkäter” – Transportföretagen delar även här Valideringsdelegationens bedömning.

9.3.3 Kompetensutveckling för utförare inom respektive utbildningssektor

Bedömning: Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk och Universitet- och högskolerådet bör överväga hur de kan tillhandahålla kompetensutvecklingsinsatser inriktade på validering inom den egna sektorns utbildningar

- Att valideringsutövare besitter god kompetens inom validering är avgörande för kvaliteten och legitimiteten i valideringen. Det påverkar valideringens effekt, tillgänglighet, rykte och användande. Kompetensutvecklingsinsatser med inriktning på validering är därför av stor vikt och en förutsättning för att säkerställa god kvalitet.
- Valideringsdelegationen gör bedömningen att Myh, Skolverket och UHR bör överväga hur de kan tillhandahålla kompetensutvecklingsinsatser inriktade på validering inom den egna sektorns utbildningar. Det är ett steg i rätt riktning, men bör vara skarpare formulerat.
- Respektive myndighet bör ansvara för att tillgången till kompetensutveckling stärks inom sina respektive utbildningssektorer. Med de nationella kurserna som grundplåt.

9.3.4 Forskning om validering bör utökas

Bedömning: Forskning om validering bör prioriteras i det tioåriga forskningsprogrammet om arbetslivsforskning. Forskning om validering bör även prioriteras inom ramen för befintlig och kommande satsningar på forskning inom utbildningsvetenskap och vuxnas lärande.

Forskning om kompetensförsörjning och livslångt lärande, inklusive validering, bör lyftas som ett viktigt forskningsområde i den kommande forskningspropositionen.

- Idag saknas både kvantitativ och kvalitativ forskning om validering. Med mer information och kunskap om validering och dess effekter på exempelvis individers möjligheter att yrkesväxla eller

att få formell examen inom det område individen är yrkesverksam, påverkan på företagets kompetensförsörjning, samhällsnyttan och effekter på samhällsekonomin m.m. kan också systemen stärkas och fortsätta utvecklas.

- Forskning kan bidra till att synliggöra nyttan med validering, för både individ, arbetsgivare och samhälle samt belysa vilken potential ett väl utvecklat system för validering kan ha. Viktigt att lyfta att forskningen som genomförs bör vara ändamålsenlig. Att det inte bara är mer forskning som behövs utan mer forskning av hög kvalitet och relevans för det omgivande samhället, inklusive näringslivet, som behövs.
En utmaning är att det i stor utsträckning saknas processer för insamling av tillförlitlig och kvalitetssäkrad statistik, vilket försvårar informationsinsamling. Detta är dock något som skulle kunna utredas och utvecklas inom ramen för ett forskningsprojekt.

10 Vidareutveckling av validering mot arbetslivets kvalifikationer

Kapitel 10 är sedan tidigare hanterat.

Kapitel 11. Validering in om kommunernas vuxenutbildning

11.3.1 Skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskaper och kompetens

Förslag: Hemkommunens skyldighet att tillhandahålla vägledning ska förtydligas genom att det anges i skollagen att hemkommunen är skyldig att erbjuda en inledande kartläggning av kunskaper och kompetens, inför utbildning eller prövning inom kommunal vuxenutbildning eller inför utbildning inom särskild utbildning för vuxna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om inledande kartläggning.
Statens skolverk ska i förordningen om vuxenutbildning bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om inledande kartläggning

- Transportföretagen välkomnar detta förslag. Att individer får tillgång till en inledande kartläggning av kunskaper ger möjlighet att redan innan utbildning påbörjats få inblick i vilka förutsättningar som finns för individen.
- Vägledning genom inledande kartläggning av kunskaper och kompetens ger en bra grund för vad nästa steg blir – prövning, validering, utbildning, kompletterande utbildning etc. Det är viktigt att denna möjlighet finns även för de som ännu inte är antagna till en kurs.
- En inledande kartläggning är särskilt viktigt för redan yrkesverksamma som vill studera för att få en formell examen inom sitt nuvarande yrke och för de som vill yrkesväxla. Detta då steget till studier ofta är större för dessa grupper, av bland annat ekonomiska skäl, och att redan innan studierna påbörjas få en bild över vilken tidsåtgång som utbildningen kan beräknas innebära, omfattning och utformning av studierna, om validering för hela eller delar av utbildningen är ett alternativ är faktorer som bidrar till att sänka tröskeln för presumtiva elever. Det ger bättre förutsättningar för en ökad flexibilitet och rörlighet på arbetsmarknaden.
- En kvalitetssäkrad inledande kartläggning kan bidra med förbättrad genomströmning och har potential att bidra till ökad effektivitet i utbildningssystemet. Något som är viktigt ur flera perspektiv. Arbetslivet får snabbare tillgång till utbildad arbetskraft, individen får bättre ställning på arbetsmarknaden och kostnaderna för samhället minskar.

- Det är en god princip att individer inte ska behöva läsa det de redan kan. Möjligheten att tillgodoräkna sig kurser där man når målen för kursen kan effektivisera utbildningen. Kan även minska risken att en individ som redan besitter kunskapen tar en utbildningsplats från någon som skulle behöva få tillgång till kursen.
- En inledande kartläggning av bra kvalitet bör syfta till att säkerställa att rätt individ kommer till rätt plats, insats och utbildning. Här är branschernas inflytande av största vikt för att säkerställa att insatsen leder till anställningsbarhet, möter företagets kompetensbehov och leder till att individen kommer i arbete. Transportföretagen förutsätter att branscherna är involverade i arbetet med att ta fram modeller för kartläggningar, så att kartläggningarna blir relevanta och träffsäkra men med liten administrativ omfattning.
- Transportföretagen tillstyrker Valideringsdelegationens förslag.

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom Komvux och särvux validering

Förslag: Huvudmannen ska erbjuda elever i kommunal vuxenutbildning och elever i särskild utbildning för vuxna att få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Skyldigheten att erbjuda validering avser samtliga kurser som ingår i huvudmannens kursutbud.

Ett bemyndigande ska införas med innebörden att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utfärda ytterligare föreskrifter om validering.

Det ska inte längre anges som villkor för statsbidrag i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning att kommunerna ska erbjuda validering och att det ska framgå av ansökan att utbildningen inbegriper validering.

- Valideringsdelegationen föreslår ändring från kan till ska. Att det finns god tillgång till validering är bra, men validering ska vara en insats som har ett tydligt syfte och mål och bör därför inte vara fritt tillgänglig för alla i alla lägen.
- Mot bakgrund av förslag 11.3.1 anser Transportföretagen att validering endast ska erbjudas om den inledande kartläggningen visar på att det är rätt väg för individen. Den inledande kartläggningen bör utgöra en grund för vad nästa steg blir – validering, prövning, utbildning, kompletterande kurser exempelvis. Det är mot bakgrund av denna inledande kartläggning av individens kunskaper och kompetenser som behovet av och syftet med en eventuell validering bör identifieras och synliggöras. Om den inledande kartläggningen inte visar att validering är rätt väg behöver detta inte heller vara tillgängligt för individen. Dock är det i det fall viktigt att individen har möjlighet att överklaga eller få en andra bedömning i de fall individen önskar det.
- Det är viktigt att valideringen har ett tydligt syfte och mål, att det sker inom ett medvetet avgränsat område eller del av kursutbudet. Att valideringen är ändamålsenlig då det är en resurskrävande verksamhet som riskerar att bli kostnadsdrivande om användandet inte baseras på ett tydligt syfte och mål för individen.
- Transportföretagen anser också att krav på branschvalidering skall införas när individen vill valideras mot en yrkesroll
- Transportföretagen avstyrker, av skäl som redogjorts för ovan, därmed delar av Valideringsdelegationens förslag.
- Enligt Valideringsdelegationens förslag ska valideringar endast behöva utföras inom huvudmannens eget befintliga kursutbud. Det är rimligt. Det behövs dock en kompletterande struktur i de fall en viss kompetens/kurs/yrke inte finns i det befintliga kursutbudet.

Transportföretagen anser att det behöver etableras en struktur som möjliggör validering för individer hos huvudman i annan kommun eller fristående aktör, som utbildar inom det fält/kurser som individen behöver valideras emot. Denna validering behöver även mötas upp med ökad tillgänglighet på kompletterande utbildning, även detta hos huvudman i annan kommun eller fristående aktör. Här är digitala verktyg och distansundervisning en nyckel.

11.3.3 Efter en validering ska rektor utfärda ett intyg som beskriver elevens kunskaper

Förslag: Bestämmelsen i förordningen om vuxenutbildning att den som får sina kunskaper och sin kompetens bedömda vid en validering i kommunal vuxenutbildning och i särskild utbildning för vuxna ska ha rätt att få resultatet erkänt i ett intyg ska flyttas till 20 kap. 43 § och 21 kap. 22 § skollagen. Möjligheten att få skriftlig dokumentation efter en validering ska tas bort. 20 kap. 43 § och 21 kap. 22 § skollagen ska placeras under rubriken Intyg i respektive kapitel och en ny bestämmelse med gemensamma bestämmelser för intyg ska införas.

Bedömning: Skolverket bör tydliggöra hur elevens valideringsresultat kan synliggöras i de individuella studieplanerna.

- Det är viktigt att resultatet av en validering formaliseras, görs användbart för att kunna kommuniceras till utbildningsanordnare eller arbetsgivare. Det behöver finnas en ram för hur intyg utfärdas och vilka som får utfärda dessa, för att säkerställa likvärdighet, legitimitet och rättssäkerhet. Det är viktigt att de intyg som författas har samma status och nivå som värdehandling. Det är av största vikt att detta intyg är accepterat av branscherna för att säkerställa att det leder till anställningsbarhet. Vi får signaler i dagsläget om att ett utfärdat intyg inte alltid innebär att personen har de kompetenser som intyget avser och att personen därmed inte är anställningsbar, trots intyget. Kvaliteten i processen bakom intyget, ram för intyg, arbetsgivares kunskap om intyg och dess betydelse är viktigt – men att kompetenserna som intygas motsvarar branschernas kompetenskrav är avgörande. Transportföretagen rekommenderar därför återigen att branschmodeller används där dessa finns framtagna och är nationellt erkända av branschen. Ett system för återkommande tredjepartsuppföljningar vore ett sätt att löpande och långsiktigt följa upp kvaliteten i processen och genomförda valideringar.
- Enligt Valideringsdelegationens förslag är det rektor som ska utfärda intyg efter genomgången validering och att detta resultat ska föras in i elevens individuella studieplan. Transportföretagen anser detta enbart kan ske om validanden validerar mot kursinnehåll och betyg. Validerar individen mot en yrkesroll anser Transportföretagen att en rektor enbart kan utfärda intyg om skolan är ackrediterad att genomföra branschvalideringar
- Transportföretagen ställer sig, som framgår ovan, inte bakom Valideringsdelegationens förslag till alla delar

11.3.4 Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan prövning

Förslag: En elev som vid en validering har bedömts ha tillräckliga kunskaper i en kurs för att nå upp till minst kunskapskraven för betyget E ska av rektor kunna ges betyget E utan att eleven genomgår prövning. Motsvarande möjlighet ska också gälla elever som har betyg eller intyg från studier vid folkhögskola eller i utlandet. Föreskrift om detta ska införas i förordning (2011:1108) om vuxenutbildning. En ny bestämmelse ska därför införas i skollagen med ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om möjlighet för rektor att i vissa fall ge betyg utan prövning till en elev som inte följt undervisningen.

- Valideringsdelegationen föreslår att rektorns rätt att ge betyget E efter genomförd validering, vid tillräckliga kunskaper, återinförs. Denna möjlighet finns för elever inom gymnasieskolan idag, och Transportföretagen välkomnar att det återinförs inom Komvux som ett led i att effektivisera utbildning, öka genomströmning och att främja kompetensförsörjningen i arbetslivet.
- Transportföretagen välkomnar också Valideringsdelegationens förslag om att intyg från valideringsinsatser genomförda utanför den kommunala vuxenutbildningen ska kunna leda till att individen erhåller betyget E på motsvarande kurs inom vuxenutbildningen. Det möjliggör att kurser inom den kommunala vuxenutbildningen tillgängliggörs för kompletterande utbildningsinsatser. Branscherna vittnar om att detta är en brist i dagsläget, att även om det genom en branschvalidering synliggörs vilken eller vilka kurser en individ skulle behöva komplettera med så är tillgängligheten på dessa bristfällig idag. Det finns givetvis fler orsaker till dessa brister, t.ex. att den kurs som behöver kompletteras med inte finns med i kursutbudet i hemkommunen, där behövs samverkan mellan kommuner för att säkerställa tillgång på rätt kurser.
- Förslaget att elever med intyg från studier vid folkhögskola eller utbildning utomlands ska kunna erhålla betyget E utan prövning inom kommunal vuxenutbildning ställer Transportföretagen positiva till.
- Gemensamt för dessa förslag är en stärkt tillgänglighet har potential att stärka den kommunala vuxenutbildningens roll som kompetensförsörjare genom ökad genomströmning och effektivare tillgång på kompetens för både individ och arbetsgivare.
- Gällande förslaget Prövning för graderat betyg ska fortfarande vara möjligt är vi skeptiska. Det är rimligt att dörren till prövning inte per automatik stängs efter genomförd validering då behovet av graderat betyg kan uppstå för individen. Dock bör användandet av både validering och prövning för samma kurser/områden för individen undvikas för att minska resursutnyttjandet. Med fördel borde den inledande kartläggningen för individen ligga till grund för att avgöra om det är validering eller prövning som är mest lämpligt och i vilka kurser. Med fördel borde också en kartläggning avgöra om det är en validering mot kursbetyg eller mot en specifik yrkesroll som skall genomföras. Detta är vägvisande om individen bör erbjudas branschvalidering eller validering mot kursplan.
- Med ovanstående tillägg tillstyrker Transportföretagen förslaget.

Stockholm 2020-06-12

Maria Sjölin Karlsson
Regional Verksamhetsansvarig
Kompetensförsörjning, Transportföretagen

Caj Luoma
Chef Kompetensförsörjning
Transportföretagen